

Verslag Passende Zorg-dialoog 26 april 2024

Passende zorg voor mensen met een migratieachtergrond

Op 26 april 2024 vond de Passende Zorg-dialoog "Passende zorg voor mensen met een migratieachtergrond" plaats in het Bartholomeus Gasthuis in Utrecht, met ongeveer 70 deelnemers. Dit is de zesde Passende zorg-dialoog. In de opening haalde Jan Kremer, Speciaal Gezant Passende Zorg, het bijzondere van deze plek aan, waar al meer dan 400 jaar onafgebroken zorg wordt verleend: "Toen zei men: verzorging bestaat uit warmte, rust en behoorlijk voedsel. Wat vinden we nu passend, en hoe zorgen we voor passende zorg voor mensen met een migratieachtergrond?"

Het belang van deze dialoogbijeenkomst

Jan Kremer laat een aantal aanwezigen toelichten waarom deze dialoog zo belangrijk is. Jos van Campen trapt af door vanuit zijn praktijkervaring als arts het belang van deze bijeenkomst te onderstrepen. 20 jaar geleden kreeg Jos in het toenmalige Slotervaartziekenhuis te maken met zorg voor migranten. Artsen waren toen niet goed in staat deze zorg te bieden. Jos vertelt: "We konden niet met ze praten, er was geen goede afstemming met de huisarts, we konden eigenlijk niets. In de afgelopen 20 jaar zijn stappen gezet en zijn we langzaam verder gekomen. In de brede dialoog over Passende zorg is het belangrijk om oog te hebben voor deze specifieke doelgroep."

Patricia Heijdenrijk, directeur van Pharos, geeft aan hoe belangrijk het is om mensen te ondersteunen die de weg niet weten te vinden in ons stelsel. Pharos doet dit, als kenniscentrum voor gezondheidsverschillen, door zich in te zetten voor het terugdringen van gezondheidsverschillen, ook voor mensen met een migratieachtergrond. Hiervoor ontwikkelt Pharos kennisproducten, beeldmateriaal, handreikingen en

trainingen. Zij werkt hierbij samen met de mensen om wie het gaat. Patricia benadrukt dat toegang tot goede en passende zorg ook bijdraagt aan het houdbaar houden van ons zorgstelsel.

Fred Krapels van het ministerie van VWS benadrukt nogmaals dat er toegang tot passende en goede zorg moet zijn voor iedereen in Nederland. Fred: "Hoewel je zou zeggen dat dit vanzelfsprekend is blijkt dat een extra zetje soms nodig is om passende zorg te krijgen."

Fonda Sahla legt uit dat dit onderwerp op de politieke agenda moet staan en blijven staan. "Zorg dat de mensen om wie het gaat hierbij betrokken zijn. Er gebeurt veel maar mensen weten elkaar vaak niet te vinden, we moeten van elkaar leren en aan alle tafels (IZA, GALA, WOZO e.d.) moeten we blijven benoemen wat er nodig is voor deze doelgroep. Een rechtvaardige toegang tot zorg is anders straks niet meer vanzelfsprekend." Medewerkers van VGZ, die ook aanwezig zijn, beamen dit en halen voorbeelden aan uit de huisartsenzorg waarbij het niet meer lukt om voor iedereen een huisarts te vinden.

De toegang tot passende zorg is niet gelijk

Maria van den Muijsenbergh neemt ons mee in een inspirerend verhaal over passende zorg voor mensen met een migratieachtergrond. Zij start haar verhaal met een plaatje van de lucht. Overal zien mensen als ze omhoog kijken de lucht; dat is voor iedereen gelijk. De toegang tot passende zorg is echter niet gelijk. Maar als we de handen ineen slaan kunnen we hierin echt stappen zetten. Maria's belangrijkste boodschap is dat op welk niveau je ook actief bent, het essentieel is om de mensen om wie het gaat actief te betrekken. Ook voor de mensen om wie het gaat heeft zij een boodschap: "Laat je stem horen."

Maria inspireert ons verder door voorbeelden aan te halen van de grote verschillen in toegang, kwaliteit van zorg en gezondheid van mensen met en zonder een migratieachtergrond. Als we gelijke kansen willen bieden moeten we een verschil maken, soms heeft de een dan iets extra's nodig. De huidige zorg is niet passend voor iedereen en mensen voelen zich niet gehoord.

Maria heeft ook nog concrete boodschappen aan de verschillende partijen:

- Patiënten: laat je stem horen! "Nothing about us, without us!"
- Zorgprofessionals: investeer in vertrouwen, persoonlijke continuïteit, een hartelijk welkom, aandacht voor leefsituatie en waarden, en voer altijd lichamelijk onderzoek uit.
- Zorgorganisaties: heb aandacht voor diversiteit en discriminatie. Biedt tijd en ruimte voor passende zorg.
- Zorgverzekeraars en zorgkantoren: ken uw verzekerden en zorg dat de ondersteuning die nodig is ingezet kan worden.
- Toeleveranciers van digitale zorg: maak digitale zorg begrijpelijk in meerdere talen en zorg bij inzet van bijvoorbeeld AI voor inclusieve datasets en algoritmen.
- Kennisinstituten: heb aandacht voor inclusief onderzoek, gedifferentieerde data en passend voorlichtingsmateriaal, onderwijs & training.
- Overheid: pak de oorzaken aan en laat iedereen voelen dat hij welkom is en mee mag doen.

Maria roept iedereen aan het einde op om het verschil te durven maken. Samen kunnen we de zorg passend voor iedereen maken.

Inspiratie door vijf praktijkvoorbeelden

In de deelsessies worden we geïnspireerd door vijf praktijkvoorbeelden. De volgende vijf voorbeelden staan hierbij centraal:

1. Digitale communicatie bij zwangeren van Eritrese afkomst
2. Samen Beslissen bij Kanker: in gesprek met familie en patiënten
3. Stoppen met roken door inzet sleutelpersoon bij groep Palestijnse Syriërs
4. Dementie-screening bij migranten door geriater
5. Videotraining van jonge artsen over communicatie met kinderen

In een interview met de initiatiefnemers van elk praktijkvoorbeeld leerden we hoe het initiatief tot stand is gekomen, wat er goed gaat, wat er lastig is, wat al bereikt is en wat de droom is voor de toekomst. Daarna is hierop gereflecteerd in kleine groepen en werden nog verdiepende vragen gesteld aan de initiatiefnemers.

Verloskundige Anne Bedaux vertelt hoe ze zwangeren van Eritrese afkomst online bij elkaar brengt. De inzet is op medische zorg, kennisontwikkeling en netwerkvorming. Gaandeweg ontwikkelen de vrouwen gezondheidsvaardigheden. De drempel voor deelname is laag, het medische en sociale 'rendement' van de collectieve begeleiding is hoog.

Saïda Aoulad Baktit vertelt over samen beslissen bij kanker. Vanuit de ervaring die zij heeft opgedaan binnen alle lagen van de ziekenhuisorganisatie, maar ook daarbuiten, vertelt ze hoe belangrijk het is om vanuit de brede context in gesprek te gaan met de patiënt en hierbij ook het sociale netwerk van de patiënt te betrekken. Ze traint zorgverleners om sensitief te zijn; alleen zo kun je komen tot passende zorg bij een slechte diagnose, of in de laatste levensfase. Het komt helaas voor dat mensen omringd door familie, toch eenzaam sterven. Dat vraagt een andere benadering vanuit de formele zorg om, met respect voor patiënt en familie, samen te beslissen over zaken als pijnbestrijding.

Marieke Helmus, Youssef el Markhous en Feral Faysal vertellen over hun aanpak om Palestijnse Syriërs te ondersteunen met stoppen met roken. Door het inzetten van sleutelfiguren sluiten ze aan bij de doelgroep en bereiken ze mooie resultaten. Hun initiatief laat zien dat een laagdrempelig contact tot mooie gesprekken kan leiden en mensen bewust

maakt van de negatieve effecten van roken. Marieke haalt ook aan dat vanuit Pharos nu gewerkt wordt aan het ontwikkelen van wijkaanpakken rookvrij in 38 wijken, samen met de mensen om wie het gaat.

In de zaal ernaast vertelt Jos van Campen over dementie-screening bij migranten door de geriater binnen het OLVG. Dit project loopt al meer dan 20 jaar en veel mooie resultaten heeft opgeleverd. Het oog hebben voor de brede sociale context van de patiënt is essentieel, ook binnen het ziekenhuis. En samenwerken met de eerste lijn is nodig om de diagnostiek uit te voeren en de patiënt verder te begeleiden.

Stephanie Klein Ikkink vertelt bevlogen over de door haar ontwikkelde videotraining van jonge artsen over communicatie met kinderen, hun ouders en naasten. Door in de opleiding in een veilige omgeving oog te hebben voor hoe artsen communiceren en wat nodig is voor inclusieve en passende zorg wordt bijgedragen aan het inclusiever maken van de zorg. Ze zagen in de praktijk dat vastgehouden werd aan eigen patronen en met het onderwijs willen ze dit bespreekbaar maken in een veilige setting om dit te doorbreken.

Allemaal voorbeelden die stuk voor stuk raken en inspireren. Ideeën worden uitgewisseld en verbindingen worden gelegd.

Deelsessies in bloedgroepen: wat betekent dit voor mijn werk?

Net als bij de vorige dialoogsessies gaan we na een korte pauze uit elkaar in 'bloedgroepen'. Dit betrof overheid & verzekeraars, zorgorganisaties & zorgprofessionals, kennis- en onderzoeksinstituten en patiëntenorganisaties & vertegenwoordigers. Centraal staat: wat raakte ons in de voorbeelden, wat betekent dit voor ons eigen werk (wat moet er anders) en welke acties zijn er nodig – wat kan ik doen?

Deelnemers zijn geraakt door de vele initiatieven die er zijn en hoeveel inzet er wordt gepleegd door alle betrokkenen om goede zorg te krijgen voor mensen met een migratieachtergrond. Een grote bereidheid om tot oplossingen te komen is voelbaar. Het onderwerp hoort op de agenda te staan. In de belangrijke akkoorden (o.a. IZA, GALA en WOZO) worden mensen met een migratieachtergrond niet specifiek benoemd. Dit kunnen we beter doen. Als we veranderingen willen, is het belangrijk dat we de doelgroep benoemen. En daarnaast geven alle partijen aan dat het belangrijk is om gebruik te maken van de kennis en expertise van de doelgroep zelf. Zorg dat er waardering is voor de inzet van sleutelfiguren en dat zij de mogelijkheid hebben om op een gelijkwaardige manier input te leveren. Het kan uitdagend zijn, het kan tijdrovend zijn

maar we moeten de mensen om wie het gaat betrekken. Niet alleen in initiatieven, pilots en in de spreekkamer, maar ook bij dit soort dialoogsessies en landelijke bijeenkomsten rondom het IZA, GALA en WOZO. Ook organisaties kunnen cultuursensitiever en diverser worden. De zorgprofessionals doen hiertoe een oproep aan bestuurders binnen de zorg om hier nu werk van te gaan maken. Het vrijblijvende karakter moet ervan af.

De volgende stap: met elkaar in gesprek blijven

Sjaak Wijma, voorzitter van Zorginstituut Nederland, blikte aan het einde terug op de middag. Een middag die hem verrijkte en waaruit hij meeneemt dat diversiteit gaat over jezelf. Jezelf in de spiegel aankijken en nadenken wat jij kan bijdragen. Niet alleen het systeem, maar ook wat kan ik hierin betekenen. Daarnaast benadrukt Sjaak dat Passende zorg vaak gaat over een tandje minder maar dat we ook mogen benadrukken dat er soms een tandje meer nodig is. En dat het niet alleen draait om interventies maar om het brede gesprek. Dit moeten we een plek gaan geven binnen ons zorgstelsel.

Een zeer inspirerende middag waarin mooie voorbeelden zijn gedeeld en waarin partijen met hart en ziel werken aan passende zorg voor mensen met een migratieachtergrond. Samen komen we verder en laten we ook samen stappen zetten om bij alle bijeenkomsten, initiatieven en beleidskeuzes oog te houden voor diversiteit en inclusie.

Nieuwsartikelen n.a.v. deze dialoogbijeenkomst:

- [Actie nodig voor passende zorg aan mensen met migratieachtergrond – Skipr](#) 30 april 2024
- [Sjaak Wijma: 'Maak pakketbeheer basisverzekering inclusiever' – Zorgvisie](#) 07 mei 2024